

sopotnja

*Želimo vam prijetne praznike
in veliko sreče v letu 2014!*

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
december 2013, številka 4, letnik 2
ISSN 1848-4360
Reka, december 2013

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Dimitrij
Jelovčan Bulatović, Darko Mohar, Boris
Rejec, Vitomir Vitaz, Marjana Mirković
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Milan Grlica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.pgz@gmail.com
zanj: Dimitrij Jelovčan Bulatović

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman

Fotografija na naslovnici: Jasmina Dlačić,
avtor Dionis Jurić

Karikatura: Bojan Grlica

Tisk: Tiskara Sušak

Glasilo izhaja trimesečno

Naklada je 600 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike
Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik	3	Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH Veleposlanik: Vojko Volk
Iz društva	4	Konzularni oddelek, uradne ure: ponedeljek od 9.00 do 12.00 sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00 petek od 9.00 do 12.00 tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015 faks: + 385 1 46 80 387 el. pošta: vzg@gov.si spletna stran: http://zagreb.veleposlanistvo.si Konzularni dan na Reki: 19. 12. 2013, 10.00-13.00
Iz svetov	15	Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med prazniki: 24 ur tel.: +385 98 462 666
Iz pouka DPS	17	Generalni konzulat RS, Split Častni konzul Branko Roglič tel./faks: +385 21 389 224 el. pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr uradne ure: ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00
Literarni kotiček	18	
Si-T	19	
Pogled z onkraj Snežnika	22	
Srečanja	23	
Foto kotiček	24	

EGON: EGOASTRONOMIJA

Začetek nove sezone prinaša nove načrte, zaradi vsesplošnega varčevanja tokrat nekoliko okrnjene, na kar je med svojim obiskom na Reki med drugim opozorila tudi ministrica Tina Komel, ki je sicer pohvalila organiziranost in delovanje društev v Istri, Kvarnerju in Gorskem kotarju. Na manjšo porabo sredstev so opozorili tudi na srečanju vseh slovenskih društev, ki je letos potekalo v Varaždinu, oba dogodka pa spremlja rubrika Iz društva, ki predstavlja tudi novi predsednico in tajnico društva, Jasmino Dlačič in Martino Grlica. Govori še o razstavi očeta in sina, Roka in Marka Zelenka, ter o predstavitvi knjige o Grožnjanu, istrskem mestu umetnikov, v nadaljevanju spremlja obiske in nastope v društvu, udeležbo na letošnji Etnosmotri, prireditvi manjšinskih organizacij na Reki, marunadi v Lovranu in na Učki ter dejavnost planinske skupine, od šolanja v Bavšici, izleta na Velebit in martinovanja v Ormožu do sodelovanja na omizju o slovenskem planinstvu in novega predavanja Francija

Horvata v društvu, omenja pa tudi delavnico društva EU korak, nekdanjega Urada za Evropo. Rubrika Iz svetov je namenjena redni dejavnosti in predstavitvi knjige izvrstnega poznavalca krajevne dediščine Gorskega kotarja Slavka Malnarja ter stikom z manjšinskimi organizacijami na Reki, na straneh, namenjenih pouku, pa učiteljica slovenščine in slovenske kulture Dragica Motik piše o tem, kako z gradivom iz zakladnice slovenske kulturne dediščine seznanja učence. Literarni kotiček objavlja zanimiv prispevek letošnje brucke na ljubljanski univerzi Ige Jurkota Rebrovič o življenju na Cresu, rubrika Si-T pa prinaša novico o odmevni razstavi ikeban rojakinje Ksenije Grabusin v Žalcu in stikih OŠ Pečine s šolo iz Kidričevega ter spremlja dejavnost Sveta za narodne manjšine RH in nekatera srečanja na Reki, med drugim projekt Pretihotapljene antologije. Omenja tudi srečanje predstavnikov zamejskih krovnih organizacij v Trstu in pobude za obnovo slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK, spominja pa se tudi prezgodaj preminulega reškega novinarja in književnika Eda Stojčića. Pogled z onkraj Snežnika, ki nam ga pošilja sodelavec Tomo Šajn, prinaša pregled aktualnosti iz Slovenije, rubrika Srečanja pa predstavlja Loredano Jurković, rojeno Zidar, ki je v društvu, kot pravi, odrasla. Tudi tokrat drugo stran poživilja karikatura Bojana Grlice, zadnjo pa fotografije pridne članice fotografske skupine Anite Hromin.

Želimo vam prijetne praznike in veliko sreče v letu 2014!

Uredništvo

U
v
o
p
r
i
k

KPD Bazovica išče harmonikarja

KPD Bazovica išče harmonikarja, ki bi spremljal nastope folklorne skupine. Informacije v tajništvu v uradnih urah.

Glasbena skupina KPD Bazovica

Najmlajša skupina v društvu vabi k sodelovanju.

Informacije in prijave v tajništvu v uradnih urah.

KPD Bazovica išče hišnico/ka

Slovenski dom KPD Bazovica išče hišnika/hišnico, ki bi skrbel/-a za poslopje. Stanovanje zagotovljeno, drugo po dogovoru. Zaželeno je znanje slovenščine. Delo je primerno predvsem za mlajšega/-o upokojenca/-ko.

Informacije v tajništvu v uradnih urah.

OBVESTILO

Konzularni dan na Reki: 19. december, 10.00 – 13.00

Na konzularnem oddelku veleposlaništva RS v RH od 1. marca letos sprejemajo vloge za izdajo slovenske osebne izkaznice, do katerih so upravičeni tudi državljani Republike Slovenije s prebivališčem na Hrvaškem, ki pa lahko zanje prosijo tudi na katerikoli upravni enoti v Sloveniji.

Več:

<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=1213&sid=52>

Jasmina Dlačič, nova predsednica KPD Bazovica

Vodstvo KPD Bazovica je novembra letos od dosedanjega predsednika Milana Grlice prevzela podpredsednica in članica upravnega odbora, Jasmina Dlačič. Društvo ima tako poleg varaždinskega Nageljna, ki ga vodi Martina Lesjak, najmlajšo predsednico.

Jasmina Dlačič izhaja iz družine, ki se je na Reko priselila z Vipavskega in ki v društvu od vpisa leta 1966 aktivno sodeluje v več skupinah (plesna, folklorna, mladinska, planinska, fotografska), v zadnjih mandatih tudi v upravnem odboru, od začetka vzpostavitve manjšinske samouprave pa tudi v obeh svetih slovenske narodne manjšine, na mestni in županijski ravni.

Jasmina Dlačič se je šolala na Reki, po diplomi na ekonomski fakulteti (2001) pa je študij nadaljevala v Ljubljani in na ekonomski fakulteti pridobila magistrski (2005) in zatem tudi doktorski naslov (2012). Zaposlena je na reški ekonomski fakulteti kot višja asistentka in sodeluje pri izvedbi več predmetov, njeno področje pa sta trženje z vidika končnih porabnikov in trženje na poslovnih trgih.

Jasmina Dlačič. Osebni arhiv.

Kot napoveduje, si bo na novi dolžnosti prizadevala predvsem za medsebojno sodelovanje skupin in okrepitev delovanja mladih.

Čestitke, z željo po uspešnem delu!

Martina Grlica, nova tajnica KPD Bazovica

Po odhodu dosedanje tajnice Tee Tadej v Bjelovar, kjer se je zaposlila v svoji stroki, likovnem oblikovanju, je to delo novembra letos začela opravljati Martina Grlica, članica društva od otroških let, ki prihaja iz družine, ves čas tesno povezane z delovanjem KPD Bazovica.

Martina Grlica je še pred vpisom v osnovno šolo začela v društvu obiskovati dopolnilni pouk slovenščine in slovenske kulture. Udeleževala se ga je do konca šolanja na Reki, pri šestih letih starosti pa se je vpisala v folklorno skupino, ki je pred njenim odhodom na študij v Ljubljano postala tudi plesna. Sodelovala je tudi v planinski in mladinski skupini ter na številnih nastopih v društvu.

Diplomirala je iz bibliotekarstva in informatike na filozofski fakulteti v Ljubljani (2011) in se po vrnitvi na Reko za krajši čas zaposlila v tukajšnji znanstveni in univerzitetni knjižnici.

Martina Grlica. Osebni arhiv.

23.–25. avgust

Učni vikend v Bavšici

Učenje, šolanje, povezava lepega in koristnega veseli planince Bazovice. Po lanski udeležbi so se tudi letos odločili za sodelovanje na učnem vikendu v Šolskem centru Planinske zveze Slovenije v Bavšici, ki so ga organizirali pridni vodniki PD Snežnik iz Ilirske Bistrice.

Čez trideset članov se je zbralo že v petek, ko je tudi Andrej Mohar odprl učni vikend s predavanjem o prehrani v gorah. Kljub utrujenosti so vsi udeleženci pozorno poslušali predavanje, saj so spoznanja, ki so jih slišali, lahko uporabili že naslednje jutro. Spat se je šlo zgodaj, saj je bilo v soboto treba vstati v ranih jutranjih urah. Razdeljeni v štiri skupine so se podali na Bavški Grintavec, Rombon, koto 1313. Najdlje je spala četrta skupina, ki se je odločila za obisk Lepene in sprehod ob Soči.

Kljub slabi vremenski napovedi je sobota prinesla lepo in sončno vreme, ki je vzdržalo ves dan, tako da so vse skupine osvojile, kar so nameravale, celo več, saj se je prva skupina povzpela še na Mali Bavški Grintavec in Kanjo.

V večernih urah sta sledili še predavanji. Zdravnica Paola Trupac je spregovorila o prvi pomoči, Damjan Pipan pa o slovenskih gorah. Kljub prehojeni dolgi poti in visoki nadmorski višini so vsi pridno poslušali in sodelovali pri izvedbi predavanj. Večer se je končal s kresom in pogovori, ki so trajali dolgo v noč. Dež, ki je začel padati v nedeljo zjutraj, ni uničil lepega

razpoloženja, v katerem sta potekali pranje in čiščenje (kot bi se reklo v "čisti" slovenščini: "pucanje") stavbe. Na koncu še kratek pogovor, skupni posnetek vseh udeležencev in odhod proti domu, ki ga je vsaka skupina dodatno izkoristila za akcijo Spoznajmo Slovenijo.

Člani PS Bazovica se za izvedbo učnega vikenda zahvaljujejo vodnikom PD Snežnik, ki so z Andrejem Grlico na čelu znova odlično organizirali dogajanje. Upajo, da bo takšen konec tedna spet na sporedu prihodnje leto, saj učenja ni nikoli dovolj in tudi prelepih hribov na Soškem, ki vabijo na obisk, je še zelo veliko.

█ Darko Mohar

Predavanje Andreja Moharja.
Foto: Paola Trupac

Skupina 3 na koti 1313.
Foto: Darko Mohar

6.–7. september

Manjšinski mozaik, predstavitev Istoga Žorža

Ekipa hrvaške radiotelevizije HRT, ki jo je vodil reporter Mario Beganović, je snemala prispevek o našem znanem reškem fotografu, Istogu Žoržu, sicer članu KPD Bazovica.

Objavljen bo v oddaji Manjšinski mozaik, predvidoma prvi v prihodnjem letu, ki bo obenem tudi napovedala sezono 2014.

Žorž je imel prvi dan snemanja nalogo, da čim več pove o sebi, svojem delu in dosežkih. Ves dan je preživel z ekipo HRT-ja. Drugi dan snemanja se mu je pridružila fotografska skupina Bazovica, ki jo Žorž uspešno vodi že skoraj devet let. V lučici

na Kantridi smo dobili nalogo, da fotografiramo, medtem ko se je to "delo" skrbno beležilo. Snemanje smo zatem nadaljevali v prostorih Bazovice. Uspešno končanemu dokumentiranju je sledilo prijetno skupno kosilo z ekipo Manjšinskega mozaika, ki se je zadovoljna z opravljenim vrnila v Zagreb. █ Ira Petris

Istog Žorž in del fotografske skupine.
Arhiv skupine.

8. september, Bazovica, Italija

Pohod bazoviških junakov

Tudi letos so planinci Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke predstavljali svoje društvo na pohodu in komemoraciji, posvečenima obletnici ustrelitve bazoviških junakov. V Bazovico se je odpravilo devet članov planinske skupine, ki so tradicionalno, že deseto leto zapored lahko uživali v lepem in toplém vremenu, izredno razgledni poti po kraškem robu, ljudskem praznovanju v Gročani in poležavanju po travi na Gmajni. Na komemoraciji se je zvrstilo kar nekaj govornikov, politikov in umetnikov in vsi so poudarili potrebo po sožitju na-

Jasna in Darko polagata venec.
Foto: Ivo Marušić

rodov na teh prostorih, tako da se podobne tragedije ne ponovijo nikoli več. Predstavnika KPD Bazovica Jasna Zazijal-Marušić in Darko Mohar sta v imenu društva položila venec na spomenik, posvečen ustreljenim junakom. █ Darko Mohar

7.–21. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Oče in sin, Rok in Marko Zelenko, razstava slik in skulptur

Akademski slikar Rok Zelenko in akademski kipar Marko Zelenko sta se predstavila na skupni razstavi z naslovom *Oče in sin*. Na ogled so bile slike, skice in kipi, predstavljena pa je bila tudi knjižica *Grožnjan*, istrsko mesto umetnikov avtorja Roka Zelenka.

Navzoče je nagovoril koordinator kulturnih dejavnosti društva Vitomir Vitaz, v pogovoru, ki ga je povezovala urednica Sopotij, pa se je najprej predstavil Marko Zelenko (1982) iz tretje umetniške generacije v Grožnjanu. Klesati je začel v kiparskem ateljeju Janeza Pirnata, na ljubljanski akademiji za likovno umetnost (ALU) je lani diplomiral iz kiparstva, študijsko pa se je izpopolnjeval v Španiji. Ukvarja se tudi z restavratorstvom in sodeluje pri obnovi Robbovega oltarja v frančiškanski cerkvi na Prešernovem trgu v Ljubljani, kot je dejal, pa ga čaka še kup drugih projektov, od Narodne galerije do Robbovega vodnjaka. V KPD Bazovica se je predstavil že leta 2005, na razstavi *Studio Zelenko*, ko je razstavljalo osem članov te umetniške družine. Tokrat je razstavil štiri kamnite skulpture in več skic na temo kamna.

Rok Zelenko (1951), član društva KPD Bazovica od leta 1993, je diplomiral iz slikarstva na ALU, aktiven je v Grožnjanu in Izoli. Ukvarja se s slikarstvom, keramiko, grafičnim oblikovanjem in publicistiko. Na razstavi je na ogled postavil slikarski cikel z naslovom *Potovanja*, slikarski utrinki s potovanj po Italiji, Španiji in Franciji ter predstavil knjigo *Grožnjan*, istrsko mesto umetnikov. Ta na poljuden način ponuja zanimiv vpogled v zgodovino in kulturno dediščino tega slikovitega mesteca, od davnine do danes, ter posebej govori tudi o dejavnosti slovenskih likovnih umetnikov, ki so z nastankom likovne kolonije leta 1965 pripomogli k oživitvi opustelega mesta. Med njimi sta imela pomembno vlogo tudi starša Roka Zelenka, keramičarka Sonja Rauter Zelenko (1918–2010) in grafik Karel Zelenko (1925). Danes je v mestecu manj kot deset slovenskih galerij, najpomembnejše delo slovenskega umetnika pa je po besedah Roka Zelenka veliki sgrafitto na pokopališču, delo slikarja Ivana Seljaka Čopiča. Publikacijo, bogato s fotografijami, je leta 2011 založilo društvo SKD Istra iz Pulja, izšla je v štirih jezikih (slovenščini,

Rok Zelenko. Foto: Milan Grlica

Marko Zelenko. Foto: Milan Grlica

Z razstave. Foto: Milan Grlica

hrvaščini, italijanščini in angleščini), deluje tudi kot vodnik, avtor pa je junija 2011 zanj prejel občinsko priznanje, tudi kot zahvalo za dolgoletno uspešno prizadevanje pri ohranjanju kulturne dediščine Grožnjana.

Kot je med drugim na predstavitvi dejal Rok Zelenko, se tako "končuje cikel, ki se je na pobudo kiparja Aleksandra Rukavine občini Buje začel z oživljanjem zapuščenega Grožnjana. Hiše so se obnavljale, menil pa sem, da to ni dovolj, da je treba mestu vrniti njegovo zgodovino. Kot tajnik umetniškega društva v Grožnjanu sem sprožil pobudo za raziskavo arhivov in gradiva na terenu, delo so mi odobrili in leta 1986 sem v galeriji Fonticus naredil razstavo o zgodovinski dediščini. Po osamosvojitvi obeh držav je to društvo razpadlo in imel sem vtis, da bo z umetniškim mestom konec. Začutil sem potrebo, da se arhivirajo dokumenti in naše delovanje, dodatna spodbuda k temu pa je bilo dejstvo, da je bila leta 1999 tudi stoletnica društva slovenskih likovnih umetnikov (DSLNU) – ustanovil ga je Rihard Jakopič – in ob tem načrtovan almanah. Zanj sem napisal članek o Grožnjanu kot najtrajnejši dejavnosti društva v tujini, vendar almanah nikoli ni izšel, iz mojega članka pa je 1998 nastala monografija Slovenski umetniki v Grožnjanu 1965–1995, katere namen je bil natančno dokumentirati in predstaviti zgodovino Grožnjana ter delež slovenskih umetnikov. Izšla je s pomočjo Bazovice, za kar sem zelo hvaležen. Naletela je na velik odmev, tako da smo razmišljali o ponatisu. Nova knjižica, ki jo zdaj predstavljamo, ima po-

Rok Zelenko, Lačna.
Arhiv avtorja

sodobljeno vsebino in ni tako resno zastavljena, namenjena je bolj popularizaciji mesta in dogajanj v njem danes, predvsem s sliko in fotografijo, grafično pa jo je v celoti uredil sin Martin."

Rok Zelenko je posebej poudaril dobro sodelovanje s KPD Bazovica, ki sega na začetek devetdesetih let, ko je v Grožnjanu ustanovil podružnico društva, na Reki pa zatem pripravil več razstav in drugih dogodkov. Pri tem se s hvaležnostjo spominja takratnih predsednikov, pokojnega Vinka Žiberta in Marjana Kebra. V pogovoru je med drugim tudi povzel sodelovanje s slovenskima manjšinskima svetoma Reke in PGŽ ter društvom Snežnik pri projektu Slovenski prispevek k županijski dediščini (2007–2011). Na vprašanje, ali po večdesetletnem delu razmišlja o monografiji, pa je odgovoril, da jo že pripravlja, in sicer v sodelovanju z Obalnimi galerijami Piran in SKD Istra iz Pulja. To bo tudi nova priložnost za obisk na Reki. | Marjana Mirković

Umetnost Marka Zelenka.
Foto: Milan Grlica

Razstave in predstavitve v sodelovanju s KPD Bazovica in svetoma Mesta Reka in PGŽ:

- Slovenski umetniki v Grožnjanu, 1965–1995 (KPD Bazovica, 1995);
- Karel Zelenko, grafike (KPD Bazovica, 1996);
- predstavitev slikanice Trije prijatelji, Besim Spahić in Rok Zelenko (KPD Bazovica, 1998);
- predstavitev knjige Grožnjanska kronika ter razstava Lee Bernetič Zelenko in Roka Zelenka (KPD Bazovica, 1999);
- razstava Slovenski umetniki v Grožnjanu (KPD Bazovica, 2000);
- razstava slik in keramike, Lea Bernetič Zelenko in Rok Zelenko (KPD Bazovica, 2004);
- likovna razstava Studio Zelenko (KPD Bazovica, 2005);
- Slovenski prispevek k županijski dediščini, predstavitev brošure Rade Pregarc (KPD Bazovica, 2007);
- Slovenski prispevek k županijski dediščini, predstavitev brošure Božena Vilhar (mestna hiša na Reki, 2011);
- Slovenski prispevek k županijski dediščini, predstavitev brošure Palčava šiša (Plešče, 2011);
- Slovenski prispevek k županijski dediščini, predstavitev brošure Josip Gorup pl. Slavinjski (mestna hiša na Reki, 2011).

13.–15. september

Prijateljstvo na Velebitu

S PD Sokolovac na vrhu Šatorine.
Foto: Darko Mohar

Kar nekaj let PS Bazovica ni obiskovala Velebita, mitskega Hrvaškega gorovja. Po drugi strani je po lanskoletni zelo uspešni planinski trilogiji ugotovljeno, da je na Hrvaškem še veliko prelepih krajev in gora, ki jih je treba pokazati planinskim prijateljem.

Zato je bilo pri pripravi programa za leto 2013 odločeno, da bomo na Velebit šli za najmanj dve noči in da bomo povabili člane prijateljskih društev iz Slovenije. Velebit 2013 naj bi bil nadaljevanje trilogije. Za namestitev smo izbrali planinski dom na Mrkvištu, ki ga upravljajo pridni člani HPD Zavižan iz Senja. Člani SPD Trst, Obalnega PD iz Kopa, nekaj gostov iz Gorenjske in člani PS Bazovica oziroma PD Opatija in PD Platak so se na Mrkvištu zbrali v petek zvečer. Kljub predvideni naporni sobotni turi sta hrvaška in slovenska pesem doneli dolgo v noč.

Vzpon na 1622 metrov visoko Šatorino je kljub nekaterim nevšečnostim, kot so gozdna dela, globoko blato na gozdnih cestah, megla na vrhu in malo tavanja zaradi slabo označenega križišča pod vrhom, izredno uspel. Naključno srečanje na vrhu s člani HPD Sokolovac iz Požege v Slavoniji bo verjetno pomenil začetek novega prijateljstva in morebitnega planinskega povezovanja Slavonije in Slovenije.

Še eno večerno druženje ob kresu se je spet zavleklo dolgo v noč. Kljub večurni hoji in težkemu spustu s Šatorine ni bilo čutiti nobene utrujenosti. V nedeljo so se udeleženci povzpeli na Krajačav kuk in Seravski vrh, obiskali dom na Alanu in delček 57 kilometrov dolge Premužičeve steze, hrvaškega planinskega in kulturnega spomenika. Na trenutek so se tudi razmaknili oblaki in pokazalo se je temno modro morje kot kontrast s kamnitimi otoki in Velebitom. Takoj so se začeli delati načrti za prihodnje leto, saj naj bi taka srečanja postala tradicionalna. Planinci Bazovice upajo, da se bodo naslednjega srečanja udeležili tudi člani PD Snežnik, PD RTV Ljubljana in PD Podpeč - Preserje, dragi planinski prijatelji, ki jih letos žal na Velebitu ni bilo. **Darko Mohar**

24.–26. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk ministrice Tine Komel

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel se je v okviru tridnevnega obiska slovenske skupnosti na Hrvaškem (Pulj, Reka, Zadar, Split, Dubrovnik, Zagreb) prvega dne srečala tudi s člani slovenskih organizacij ter lokalnih in regionalnih oblasti na Reki in v PGŽ. Obisk je končala v Zagrebu, kjer se je sešla z vodstvom krovne organizacije oziroma slovenske manjšinske samouprave in Poslovnega kluba slovenskih in hrvaških gospodarstvenikov ter s slovenskim veleposlanikom na Hrvaškem Vojkom Volkom. Seznanila se je z delovanjem dru-

štev in težavami – te so v glavnem prostorske –, pohvalila organizacijo in napovedala, da bo razpis dal prednost projektom, povezanim z mladimi in gospodarstvom, posebej pa je vse pozvala tudi k varčevanju.

Prvemu srečanju v Pulju je sledil obisk na Reki. V Slovenskem domu so jo vodilni predstavniki društev iz Lovrana, Gorskega kotarja in Reke ter manjšinske samou-

S srečanja z ministrico.
Foto: Marjana Mirković

prave – Vasja Simonič, Slavko Malnar in Milan Grlica ter Boris Rejec in Mitja Jelovčan Bulatović, iz nepoznatih razlogov pa na seznamu udeležencev srečanja ni bilo predstavnice slovenske narodne manjšine Mesta Opatija Nike Stock – seznanili z delovanjem. Kot je poudarila ministrica, je srečanje okrepilo dober vtis, ki ga je dobila februarja, ko je rojake na Hrvaškem obiskala kot članica državnozbornske komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

Tina Komel se je srečala tudi s predstavnikoma lokalne in regionalne samouprave, reškim županom Vojkom Obersnelom in namestnikom primorsko-goranskega župana Petrom Mamulo. Vojko Obersnel je ob tej priložnosti znova spomnil na pomen avtocestne povezave proti Kopru oziroma Postojni, omenil dobre reške vezi z Ljubljano, Mariborom in območjem Bistriškega ter pohvalil bogato in odprto dejavnost društva Bazovica. Gosta sta med drugim odgovorila tudi na novinarsko vprašanje o pobudah za učenje slovenščine v javnih ustanovah in tem ob zadostnem interesu napovedala vso pod-

poro. Učenje slovenščine v reškem vrtcu Mlaka, uvedeno ob koncu leta 2011, je namreč zamrlo – menda zaradi premalo prijavljenih otrok –, toda Petar Mamula je ob tem izrazil obžalovanje in poudaril, da je tečaj zbudil zanimanje tudi pri drugih manjšinah kot model zanje. Morda bodo uspešnejše letošnje pobude za uvedbo pouka na osnovnošolski in srednješolski ravni na Reki, v Matuljih in Opatiji.

Ministrica se je na Reki sešla tudi s skupino članov vodstva in skupin KPD Bazovica in obiskala sedež društva za razvoj civilne družbe EU korak, naslednika podjetja Urad za Evropo. Krajše druženje pred odhodom v Zadar pa je s svojim nastopom – doživetvo recitacijo monologa iz Cankarjevega Hlapca Jerneja in njegove pravice – nepričakovano obogatil neutrudni gledališčnik Alojz Usenik. | Marjana Mirković

Petar Mamula, Milan Grlica in Vojko Obersnel. Foto: Marjana Mirković

27. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Manjšine k Evropi

Društvo za razvoj civilne družbe EU korak je za društva narodnih manjšin na Reki pripravilo delavnico na temo prijav na razpise za evropska sredstva. Gre za projekt s krajšim nazivom Manjšine k Evropi, namenjen informiranju neprofitnih organizacij narodnih manjšin Mesta Reka, in sicer o možnostih za sofinanciranje projektov v sklopu programov EU, ter svetovanju posameznikov o uspešni pripravi projektnih predlogov. Projekt poteka od 15. avgusta do 15. decembra 2013, na delavnici pa so poleg KPD Bazovica sodelovala društva Matica Slovaška, Makedonsko kulturno društvo Ilinden, Srbsko kulturno društvo Prosvjeta, češka beseda, poljsko kulturno društvo Fryderyk Chopin, Društvo mladih Bošnjakov in prijateljev, Društvo mladih Romov Rom-ska prihodnost, Društvo častilcev makedonskih vin, običajev in tradicij Makedonski vinski klub, KPD Rusinov in Ukrajincev Kaljina.

Društvo za razvoj civilne družbe EU korak je sredstva prejelo od reškega društva Terra, ki je nosilec okvirnega projekta Together in Action. Kot je povedal vodja tega projekta Dejan Travica, so sredstva EU prejeli v sklopu programa European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR), in pri tem predvideli podizvajalce. Te so izbrali na razpisu in finančno pomoč – gre za zneske v višini 20.000 kn – odobrili osmim manjšim društvom na območju PGŽ, ki delujejo na področju človekovih pravic, med njimi tudi društvu za razvoj civilne družbe EU korak.

| Marjana Mirković

Delavnica pritegnila mlade. Foto: Marjana Mirković

EU korak

Urad za Evropo z Reke je ob koncu leta 2012 doživel organizacijske spremembe in prenehal obstajati kot podjetje. Decembra je bilo ustanovljeno novo društvo z imenom Društvo za razvoj civilne družbe EU korak, ki ga prav tako vodi Marijana Košuta-Banković in ima sedež v Slovenskem domu KPD Bazovica. Registrirano je bilo 22. januarja 2013, njegovo področje pa so promocija kulturnih dejavnosti, ohranitev naravne in kulturne dediščine in njeno vključevanje v turizem in razvoj podeželja, promocija varstva narave in okolja ter ohranitev varovanih in ekološko pomembnih območij, razvoj uporabe obnovljivih energetskih virov, varstvo človekovih pravic in svoboščin ter vseživljenjsko izobraževanje, vključevanje posameznikov in organizacij civilne družbe v proces evropskih integracij, podpiranje razvoja, komercializacije in vstopa na trg predhodno ustvarjenih proizvodov in tehnologij, organiziranje in izvajanje kulturnih, znanstvenih in strokovnih srečanj, izobraževalnih programov, seminarjev, študijskih obiskov, javnih tribun, okroglih miz, delavnic in predavanj ter drugih oblik trajnega izpopolnjevanja, pisanje, prijavljanje in izvedba lastnih ali partnerskih projektov, predvsem pa projektov, ki jih financira Evropska unija, ter druge dejavnosti.

Več: www.appluprava.hr/RegistarUdruga/faces/WEB-INF/pages/searchResult.jsp

Marjana Mirković

28.–29. september, Circolo, Češki dom, Reka

Etnosmotra 2013

Z nastopa v Circolu.
Foto: Milan Grlica

Na Reki je v organizaciji mestnih oblasti potekala že sedemnajsta letna prireditev narodnih manjšin, imenovana Etnosmotra. Namenjena je predstavitvi organizirane dejavnosti manjšin v mestu, v katerem po podatkih ljudskega štetja iz leta 2011 živijo pripadniki vseh navedenih dvaindvajsetih narodnih manjšin. V imenu sedemnajstih izmed njih pa v mestu po podatkih s spletne strani www.rijeka.hr organizirano deluje 28 manjšinskih društev.

Prireditev je tudi letos z vrsto dogodkov predstavila večino manjšin in del njihove kulturne dediščine. KPD Bazovica se je tokrat predstavila dvakrat. Najprej na koncertnem večeru v dvorani italijanske skupnosti v reškem Circolu, kjer sta bili folklorna in glasbena skupina za Venček slovenskih s pomočjo gosta Alena Polića zasluženo nagrajeni z velikim aplavzom. To je bil obenem tudi prvi javni nastop dela najmlajše, glasbene skupine drštva, ki jo vodi Ivan Harej, poleg njega sta se predstavila še Ivo Marušić na kitari in Ante Mamula na harmoniki. Pravo navdušenje je pozneje doživela tudi slovenska pevska skupina Vinike iz Medane, ki jo vodi Franka Žgavec in je kot gostja sklenila večer.

Druga predstavitev društva, tokrat s fotografsko skupino, je

potekala ob koncu Etnosmotre na večeru folklornih skupin v Češkem domu, kjer je program napovedala razstava z naslovom Različnost, izražena s fotografijo. Na njej se na več panojih z besedo in sliko predstavlja večina reških manjšinskih društev, pobudnik zanimive razstave, ki je doživela velik odmev na svoji prvi postavitvi julija letos v reški galeriji Juraj Klovic – to je bil tudi razlog za ponovitev razstave na Etnosmotri –, pa je fotografska skupina KPD Bazovica. Njena vodja Petra Aničić je izrazila obžalovanje, da je šlo znova za nekoliko okrnjeno predstavitev, ker se k udeležbi žal tudi tokrat niso odzvala vsa manjšinska društva na Reki. Marjana Mirković

2. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk iz TD Šmarje-Sap

Drugega oktobra so nas obiskali naši rojaki TD Šmarje-Sap iz občine Grosuplje. Krajši obisk se je začel na Trsatu, kjer jih je pričakala Barbara Riman in ob sprehodu po Trsatu ter Trsatski gradini pripovedovala o Slovencih na Reki.

Obisk se je nadaljeval v prostorih KPD Bazovica. Še vedno smo se pogovarjali o Slovencih na Reki, poudarek pa je bil predvsem na dejavnostih KPD Bazovica in aktivnosti skupin. Na koncu obiska so nam gostje na kratko zapeli, saj so bili med njimi tudi člani njihovega moškega pevskega zbora. Bili smo počaščeni, da so nam zapeli nekaj pesmi. Po odhodu iz Slovenskega doma so pot nadaljevali proti Labinu in Društvu Slovencev Labin. | **Jasmina Dlačič**

Darilo gostov.
Foto: Jasmina Dlačič

5. oktober, Varaždin–Ormož–Gornje Vratno

Vseslovensko srečanje

Odhod z Reke točno ob 7. uri. V avtobusu pevski zbor, bazoviški mladinci, plesna in planinska skupina. Vodji Zvonimir Stipetič in Vito Vitaz. Držali se bomo urnika.

Po prihodu v Varaždin se nam je pridružil vodnik, prof. Miroslav. Pot v Ormož: Miroslav je po poti opisoval kraje.

Ustavili smo se v središču Ormoža, si ogledali dvorišče in vodnjak Ormoškega gradu, kajti muzej je bil žal zaprt. Obljubljenega parka pri gradu si nismo ogledali.

Videli pa smo vinsko klet, predelavo grozdja in vinske sode v petem nadstropju pod zemljo ter potem degustirali novitetno muškato penino. Prijetna pijača.

Kosili smo v znani ormoški gostilni Prosnik. Kosilo je ob dobri hrani, pijači in družbi hitro minilo.

Pot smo nadaljevali po Ormoškem mostu čez Dravo, kjer naj bi se zbrali. Milenijske fotografije na Ormoškem mostu (povezuje Slovenije in Hrvaške) žal ni bilo.

Vseslovensko srečanje za vsa slovenska društva se je nadaljevalo v gasilskem domu Gornje Vratno. Zbrali smo se in bili točni. Tu je tudi posneta "fotografija tisočletja" vseh slovenskih društev Hrvaške. Na travniku za gasilskim domom je bilo zapisano 10 in narisano lipov list. Vsi smo se postavili na označena polja in naš Istog Žorž nas je iz električne košare fotografiral.

Druženje se je začelo: približno 200 Slovencev iz vse Hrvaške, veliko znanih obrazov, pozdravi, poljubi. Nato smo med večerjo in po njej plesali, peli in klepetali. Težko smo se zbrali in odpravili domov. Lep dan se je prav hitro končal. Vreme je bilo lepo, malo megličasto, pa brez dežja. Na Reki nas je le pričakal dež, pa nič zato. Vidimo se spet drugo leto. | **Jasna Zazijal-Marušić**

Fotografija tisočletja.
Foto: Istog Žorž

11. oktober, Lovran

Marunada, nastop MePZ KPD Bazovica

Na povabilo KUD Lovor iz Lovrana je 11. oktobra na tradicionalni 40. marunadi nastopil tudi naš mešani pevski zbor pod vodstvom Zorana Badjuka. Domačini so vse nastopajoče pričakali v svojem društvenem domu in nam ob pijači ponudili domače slaščice iz marunov. Od tod smo se peš odpravili na prizorišče Marunade, kjer so pred nami nastopile razigrane otroške skupine. Na prireditvi so razen našega zbora in zbora domačinov nastopili še pevci iz Senja in Labina. Naš zbor je zapel

štiri pesmi: Bazovico, La Montanaro, Planinsko in Zavičajju, tebi. Na koncu pevskega programa so vsi zbori pod taktirko našega pevovodje Zorana Badjuka skupaj zapeli Krasna zemljo, Istro mila! Po nastopu so se pevci pod šotorom okrepčali s klobaso in se ob pijači in pesmi veselo družili dolgo v noč. | Zvonimir Stipetić

19. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Gostovanje MePZ Lubnik iz Škofje Loke

Urban Tozon in Vitomir Vitaz. Foto: Jasmina Dlačić

Jesensko pevsko sezono so nam 19. oktobra s svojim gostovanjem popestrili pevci iz Škofje Loke. Tamkajšnji pevski zbor Lubnik prepeva že več kot 30 let. Zbor je v vseh teh letih svojega delovanja veliko nastopal doma in po svetu. S pesmijo so se podali po številnih evropskih državah in po državah naše nekdanje skupne domovine. Še posebno so ponosni na gostovanja pri Slovencih po svetu v ZDA, Kanadi, Avstraliji in Argentini.

Repertoar zbora obsega slovenske narodne in umetne pesmi, pesmi drugih narodov, pa tudi staro in sodobno sakralno glasbo. Od leta 2010 je umetniško vodenje zbora prevzel mladi dirigent Urban Tozon. Kot uvod v pevski večer je naš zbor pod vodstvom Zorana Badjuka zapel svojo himno Bazovica Josipa Kaplana na besedilo Slavka Arbitra, zatem pa še Znamenje Frana Venturinjia na besedilo Simona Gregorčiča, solo je zapela Dragica Rizman. Gostje iz Škofje Loke so pripravili zanimiv celovečerni spored in so s svojo pesmijo napolnili srca navdušenih obiskovalcev. Za konec so ob spremljavi harmonike zapeli skladbo Slovenija, od kod lepote tvoje in še močnejše dvignili vzdušje v dvorani. Navdušeno občinstvo je nastop nagradilo z burnim aplavzom.

Toda to še ni bilo vse. Po končanem nastopu v dvorani so se vsi pevci postavili na zunanji balkon in stopnišče Slovenskega doma in skupaj pod taktirko Urbana Tozona zapeli Večernico, ki je zadonela v lep, topel, z luno obsijan večer.

Veselo je bilo tudi potem v domu, kjer smo pevce pogostili in se ob sproščenem pogovoru in pesmi zabavali dolgo v noč, polni lepih vtisov. Obljubili smo si tudi, da to ne bo ostalo zadnje srečanje.

| Zvonimir Stipetić

23. oktober, Terme Čatež

Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva

Četrte poslovne konference z naslovom Mednarodno povezovanje lokalnega podjetništva se je v imenu društva za razvoj civilne družbe EU korak z Reke udeležila tudi Petra Aničić. Po njenih besedah je bil obisk dober, dvorana polna in predstavitve zanimive ter koristne.

Srečanje, organizirano na pobudo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, je zbralo slovenske podjetnike in poslovne

ustanove, pretežno z območja nekdanje skupne države, nanj pa so bili vabljeni predvsem podjetniki posavske regije.

Več:

http://www.uszs.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//2883/

24. oktober, Svetovni slovenski kongres, Ljubljana

Planinstvo kot vez z domovino

V organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa in Planinske zveze Slovenije so v Ljubljani ob 120. obletnici organiziranega planinstva v Sloveniji pripravili okroglo mizo Planinstvo kot vez z domovino. Dogajanje je bilo razdeljeno v tri sklope. V prvem delu je prof. dr. Tone Stroj in spregovoril o zgodovinskem pregledu organiziranega planinstva v Sloveniji, kar bo treba še naprej preučevati, saj kaže, da je bilo planinstvo v Sloveniji organizirano še pred tem, kot je doslej uradno veljalo. V drugem delu so se predstavili Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Planinska zveza Slovenije, Slovenski gorniški klub Skala, Združenje vojaških gornikov Slovenije in Triglavski narodni park, seveda s poudarkom na povezovanju teh organizacij s Slovenci zunaj meja Slovenije. V tretjem delu so svojo dejavnost in pričakovanja od matične domovine in njenih organizacij predstavili slovenski planinci

Z omizja.
Foto: Zdenka Mihelič

iz Argentine, Italije, Avstrije in Hrvaške. Planinsko skupino Slovenskega doma KPD Bazovica je zastopal njen vodja Darko Mohar.

Sklep okrogle mize je bil, da so taka srečanja za Slovence iz zamejstva in tujine vsekakor zelo pomembna, saj se tako vzpostavljajo vezi, ki veliko pripomorejo k delovanju zamejskih Slovencev. Kljub trenutno težkim finančnim razmeram in gospodarski krizi se društva zunaj Slovenije še vedno pridno trudijo ohranjati slovenski jezik in kulturo oziroma slovenstvo na sploh. ■ Darko Mohar

25. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Lojzov teater

Kot so Sopotja že objavila, so v Krvavi Peči, rojstni vasi Alojza Usenika, dolgoletnega člana KPD Bazovica in legendarnega gledališčenika, letos junija odprli Lojzov teater, oder na prostem. Ob tej priložnosti je v malem amfiteatru potekal tudi kulturni program, ki ga je z udarci na boben napovedal pobudnik odra, domačin in kulturnik Srečo Knafelc. Zatem je nastopila etno skupina Pot, katere pestri repertoar sestavljajo ljudske pesmi evropskih in drugih narodov, za uvod v prijeten večer pa so vsi navzoči, glasbeniki in gledalci, skupaj zapeli narodno Nocoj je ena lepa noč. V programu je sodeloval tudi Alojz Usenik in z interpretacijo pesmi Zdomec rojaka Slavka Arbitra ter monologom iz Cankarjevega Hlapca Jerneja in njegove pravice do solz ganil navzoče občinstvo.

Prireditvev, ki je potekala zgolj ob soju sveč in baklah, so organizatorji posneli, posnetek avtorja Mirana Mencina pa so si 25. oktobra v dvorani Slovenskega doma KPD Bazovica lahko ogledali tudi drugi člani društva in prijatelji Alojza Usenika. Navzoče je pozdravil Vitomir Vitaz, nago-

Alojz Usenik.
Foto: Istog Žorž

voril pa jih je tudi Alojz Usenik in močno ganjen izrazil zadovoljstvo, ker je v svojih letih doživel, da se po njem imenuje poletni oder v njegovi rojstni vasi, Krvavi Peči, kjer med danes maloštevilnimi prebivalci poleg več sorodnikov v častitljivi starosti 99 let še živi tudi njegova starejša sestra, Francka Cimperman.

Rojstni vasi je Alojz Usenik tokrat posvetil tudi svoj nastop: odločil se je za interpretacijo pesmi Krvavska legenda, avtorja Milana Tekavca, ki pojasnjuje nastanek imena vasi. Ta se je nekdaj imenovala Rožna vas, a v spomin na žalostno usodo deklet, ki so bežale pred nasiljem turške vojske in se raje kot za suženjstvo odločile za smrt v kanjonu Iške, je ime spremenila v Krvavo Peč. ■ Marjana Mirković

26. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk skupine Rafaelove družbe

Rafaelova družba je ustanova za pomoč slovenskim izseljencem in zdomcem pri gojitvi njihovega slovenstva in katolištva. V Slovenskem domu KPD Bazovica smo Ana Lipovac, Ivan Harej, Marijana Košuta Bankovič in Petra Aničić gostili člane Rafaelove družbe. Ti so obiskali Reko z željo, da bi spoznali naše kraje in se seznanili z življenjem Slovencev na Reki. Sem so prispeli iz Čabra, po prisrčnem sprejemu tamkajšnjega društva SKD Gorski kotar. Skupino smo dočakali na

Z gosti.
Foto: Petra Aničić

26. oktober, Učka

Marunada

Vodja in ženski del ekipe.
Foto: Darko Mohar

Maroni, najboljši kostanj, simbol Lovrana in krajev na Lovranskem ob vznožju Učke. Trije konci tedna v oktobru so posvečeni temu sadežu in vsemu dobremu, kar se da iz nje pripraviti. Prva fešta je v Lovranu, naslednja v Dobreču in poslednja v Lignju. Planinci PD Knezgrad iz Lovrana tradicionalno kot del praznovanja v Lignju prirejajo planinski pohod, imenovan Marunada.

Letošnjega, od Lignja do Babinega groba na Učki in nazaj, se je organizirano udeležilo tudi enajst članov PS Bazovica. Kljub meglenemu in mokremu vremenu se je na startu zbralo kar nekaj sto planincev iz vse Hrvaške. Prva se je na pot odpravila

9. november, Ormož

Martinov dan

Pot je bila dolga in v sodelovanju s Planinskim društvom Opatija v organizaciji predsednice društva Mirjane Brumnjak smo napolnili avtobus ter se napotili v Ormož.

Dejstvo je, da imajo v tem prelepem kraju korenine številni naši člani. Z navdušenjem smo prisluhnili Mirjani Brumnjak, ki nam je med potjo govorila o prelepi Prlekiji, Ormožu in svojih koreninah. Mama (naša Rezika) je iz Ormoža. Zato dela tako dobre potice.

Trsatu, kjer si je ogledala trsatsko sveetišče in gradino, zatem smo se v središču Reke skupaj sprehodili od Jelačičevega trga po ulicah starega mestnega jedra do katedrale sv. Vida, po Koblerjevem trgu mimo mestnega stolpa do tržnice in gledališča HNK Ivana pl. Zajca, od koder smo se z mestnim avtobusom odpeljali do Slovenskega doma KPD Bazovica. Tam smo jim predvajali oddajo Manjšinski mozaik, v kateri je z nekaterimi skupinami predstavljeno delovanje KPD Bazovica, in krajši film City in Motion, fotografa Gorana Ružiča. Ob skromni pogostitvi je z gosti stekel še pogovor o dejavnosti društva ter življenju na Reki in v Sloveniji. | Petra Aničić

močnejša skupina, ki je na Babin grob krenila prek Vojaka, 1400 metrov visokega vrha Učke, malo zatem tudi veliko večja skupina, ki je do cilja hodila neposredno od dve do tri ure. Na cilju je udeležence dočakal odlično pripravljen fižol, ki je dobro pogrel premočene planince. Vse skupaj se je končalo spet v Lignju, planinci Bazovice pa so skupaj z drugimi lahko uživali ob zvokih ansambla Kergelci izpod Ahca iz Ilirske Bistrice, ki jih dobro poznajo, saj so jim godli na enem od srečanj Prijateljstvo brez meje.

Še majhen dodatek: na letošnji Marunadi je reško športno društvo Ad Natura obnovilo tek Učka Vertical, iz Medveje do vrha Učke, s 1400 metrov višinske razlike in 7,7 kilometra dolžine. Udeležilo se ga je več kot sto tekmovalcev iz Italije, Slovenije in Hrvaške. Med moškimi je zmagal slovenski tekmovalec Nejc Kuhar (1:00,04 – ura in 4 sekunde), med ženskami pa Slovenka Jana Bratina (1:17,08).

| Darko Mohar

Vožnja je bila dolga, toda s kratkimi postajami in obvezno postojanko na Trojanah smo vendar prispeli v Ormož in nadaljevali pot v Dravsko središče, kjer je bila kulturna prireditev. Pohod je potekal med goricami, obiskali smo gasilski muzej v Miklavžu. Lepo so nas pričakali, pogostili in prikazali čudovit muzej. Poznali so tudi našega predragega Draga Rizmana.

V gasilskem domu so pripravili prleško malico in postregli domače vino. Dež, ki je grozil cel dan, je le malo poškopil pohodnike. Druženje se je nadaljevalo v Martinovem šotoru v Ormožu. Zdaj je lahko deževalo in tudi je, prav neusmiljeno. V šotoru je bilo veselo in naši planinci so pokazali, da se na praznem plesišču najbolje pleše in vrti.

Jesen v ormoških gorah.
Foto: Darko Mohar

Ob šestih smo se odpravili domov. Drava je nevarno rasla in je bila ob našem odhodu le pol metra pod Ormoškim mostom. Kljub strahu na obeh mejah, dežju in slabemu vremenu smo bili dobre volje in na poti nazaj prepevali, lovili steklenice po avtobusu, recitali (ko se je Vlado sprostil, nam je lepo recital). Pod varnim vodstvom voznika Željka smo v dežju, snegu, megli in vetru pripotovali nazaj na Reko. | Jasna Zazijal-Marušič

12. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Franci Horvat: Celje, knežje mesto

Franci Horvat, znani slovenski alpinist in profesionalni fotograf, je že drugič gostoval v Slovenskem domu na Reki. Po prvem predavanju o lepotah slovenskih gora je tokrat predstavil svoj novi projekt, razstavo in predavanje o Celju, mestu, v katerem se je rodil 1956. leta in v katerem živi in deluje tudi danes.

Celje je predstavil s posnetki najpomembnejših objektov kulturne dediščine. Gledalce je popeljal skozi zgodovino Celja od predantičnih in antičnih časov skozi srednjeveško obdobje vladavine izredno močnih grofov Celjskih pa vse do modernih časov. Družina Celjskih grofov celo povezuje kvarnerski kraj s samim Ce-

Franci Horvat.
Foto: Tolja Hromin

ljem, saj so bili v njihovi lasti nekaj časa tudi trsatski kaštel in nekatere posesti na otoku Krku. Za 18. in 19. stoletje je bil po drugi strani značilen boj za slovensko Celje z nemškim prebivalstvom, kar je mogoče videti tudi pri posameznih arhitekturnih objektih.

Lepo druženje in pogovor s Francijem se je končalo z odprtjem razstave fotografij, v klubski sobi odprte do konca novembra.

| Darko Mohar

7. september, MKD Ilinden, Reka

Proslava dneva neodvisnosti Republike Makedonije

V prepolni dvorani makedonskega kulturnega društva Ilinden so organizacije makedonske narodne manjšine na predvečer praznika proslavile dan neodvisnosti Republike Makedonije (RM). Proslava v organizaciji častnega konzula RM na Reki, prof. dr. Gorana Kalogjere, in soorganizatorjev, Sveta makedonske narodne manjšine (MNS) Mesta Reka, predstavnika MNS PGŽ Mihaila Davčevskega in makedonskega kulturnega društva (MKD) Ilinden, se je začela s petjem hrvaške in makedonske himne. V krajšem uvodu o pomenu dogodka sta besedo dobila gosta, predstavnika mesta in županije, Miroslav Matešić v imenu reškega župana kot njegov namestnik in Branko Škrobonja z Urada župana PGŽ, vodja Oddelka za varstvo in reševanje ter civilno družbo. Navzočim sta spregovori-

la o pomenu makedonske manjšine za mesto Reka in PGŽ. Med povabljenimi gosti so bili še predsednik krovne organizacije Skupnosti Makedoncev v Republiki Hrvaški (RH) Orce Lambevski, predsednik Koordinacije svetov in predstavnikov makedonske narodne manjšine v RH Tome Apostoloski in svetovalec v makedonskem veleposlaništvu v RH Petre Chulev. Vsi so z nekaj priložnostnimi besedami govorili o pomenu ustvarjanja svobodne in neodvisne Makedonije, problemih, ki jih ima makedonska manjšina ter načrtih za boljši jutri. Omeniti je treba tudi navzočnost konzulke generalnega konzulata Republike Srbije v RH na Reki Mirjane Milenković, ki se je odzvala povabilu na proslavo in tako počastila dogodek.

Slavnostni govornik proslave je bil prof. dr. Goran Kalogjera, ki je v krajši predstavitvi govoril o ustvarjanju in poteku razvoja makedonske države od njenega začetka do današnjih dni, s posebnim poudarkom na znanih osebah takratnega časa, zaslužnih za nastanek in obstoj Makedonije. Posebej je bilo poudarjeno, da si je ta država svojo samostojnost in neodvisnost izborila po mirni poti, zahvaljujoč se tedanjemu, danes pokojnemu predsedniku Kiru Gligorovu.

Na koncu se je v imenu slovenske narodne manjšine za vabilo na proslavo slavljenecem zahvalil tudi predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Boris Rejec in ob predaji priložnostnega darila, monografije Slovenski dom, Kulturno prosvetno društvo Bazovica, poudaril sodelovanje slovenskega

Boris Rejec in Zdrave Zafirov. Osebni arhiv.

25. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Svet SNM Mesta Reka

25. septembra smo se sešli na 11. redni seji Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka, na kateri je bil na dnevnem

S seje. Foto: Tea Tadej

18. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Slavko Malnar in življenje v vasicah Gorskega kotarja

Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka in Primorsko-goranske županije sta v dvorani Slovenskega doma KPD Bazovica gostila znanega pisatelja in poznavalca krajevne zgodovine Gorskega kotarja Slavka Malnarja, ki je predstavil svojo novo knjigo o nekdanjem življenju v tamkajšnjih vasesh. V dobro izpolnjeni dvorani je večer Gorskega kotarja odprl predsednik podružnice Maticе Hrvaške v Čabru Ivan Janeš, nekdanj namestnik ministra za šolstvo RH in saborski poslanec. Predstavil nam je zelo živahno dejavnost članov podružnice, od raziskovalnega dela, zbiranja izvornih predmetov za muzej, zapisovanja starih običajev, pesmi in pripovedi do tiskanja več kot 130 knjižnih naslovov, ki opisujejo življenje in delo prebivalstva na območju Čabra in okolice.

Ivan Janeš in Slavko Malnar. Foto: Ira Petris

in makedonskega manjšinskega sveta, ki bogati dejavnost koordinacije (uradno neregistrirane, op. ur.) vseh manjšinskih svetov na Reki.

Proslava se je končala z izbranim programom pesmi v nastopu pevske skupine MKD Ilinden, ob spremljavi vseh navzočih v dvorani. Program proslave je vodil predsednik Sveta makedonske narodne manjšine Mesta Reka Zdrave Zafirov, ki je na koncu vse navzoče povabil na prigrizek in domačo kapljico ter zabavo, čemur so se z veseljem odzvali.

■ Boris Rejec

redu pregled dogodkov, ki so se zgodili v poletnem času, zatem je sledilo poročilo o finančnem poslovanju v prvem polletju. Beseda je tekla tudi o glasilu Sopotja in člani so izrazili željo po večjem obsegu in številu slik ter po določenih spremembah koncepta. Ob koncu seje so sprejeli sklep o donaciji sredstev za kritje stroškov društva pri organiziranju pouka slovenskega jezika.

■ Povzeto po poročilu Borisa Rejca

V nadaljevanju nam je osrednji gost Slavko Malnar prikazal svoj opus knjig, ki jih ni malo. Dosegel je že številko trinajst, čeprav je začel pisati šele na začetku devetdesetih let. Poglavitna točka večera je bila predstavitev njegove nove knjige o življenju na vasi, ki je tik pred izidom in trenutno še v elektronski obliki. Knjiga je, kot je navada tega pisatelja, pisana vzporedno v hrvaščini in slovenščini, bogato ilustrirana, s fotografijami in risbami vsakdanjega življenja na vasi. Predavanje so spremljali posamezni posnetki iz knjige, z dodatnimi pojasnili predavatelja obiskovalcem. Starodavni običaji, družbeno in kulturno življenje posameznika in družine, stara verovanja, zdravila, oblačila, pesmi in plesi, poroke, praznoverje ipd. – dolgo je število tem, ki so izpolnile ta prekrasni večer in močan aplavz na koncu je le še potrdil zadovoljstvo obiskovalcev.

Ob že običajni izmenjavi daril ob koncu takšnih večerov je treba poudariti, da nam je Slavko Malnar podaril več svojih knjig za naše vedno radovedne člane. ■ Boris Rejec

Slovenski prazniki in praznovanja v jesenskem obdobju

Učitelji slovenščine v tujini v pouk vključujemo tudi aktualne praznike in praznovanja. Aktivno smo se ustavili pri jesenskih praznikih ter njihove vsebine in pomen v različnih krajih prepletli s poučevanjem jezika.

Večkrat smo že zapisali, da sta cilj pouka učenje jezika in spoznavanje kulturnih prvin slovenstva, kar predvideva tudi učni načrt za pouk v tujini. Drugo brez drugega ne gre in tudi ni dolgoročno uspešno. Učitelji, napoteni v tujino, smo dolžni v pouk vključevati oboje.

Velika sporočilnost dneva reformacije

Najprimernejša priložnost za spoznavanje slovenskega kulturnega izročila in posameznikov, pomembnih za ohranitev in razvoj slovenstva doma in po svetu, so prav prazniki. V tem času sta pomembna dva, dan reformacije 31. oktobra, ki je tudi slovenski državni praznik, in martinovanje 11. novembra, najbolj razširjen družinski praznik na Slovenskem.

Dan reformacije smo pri pouku praznovali na poseben način: spoznavali smo življenjske postaje Primoža Trubarja, očeta slovenskega knjižnega jezika in začetnika slovenske književnosti. Tega pri pouku nikakor nismo smeli prezreti. Prav dan reformacije in slovenski kulturni praznik 8. februarja sta stebra, povezana s slovenščino in slovenstvom, oba pa slonita na kulturnem izročilu.

Ob dnevu reformacije smo se na Reki poglobili v zgodovino, v protestantizem, pomembno družbeno gibanje, v katero je bil vključen Primož Trubar. Učenci so ob gledanju dokumentarnega filma o njegovi življenjski poti spoznavali njegovo delo in ustvarjalno moč ter sporočilnost njegovega dela. Začutili so njegov velikanski prispevek in prizadevanje, da bi slovenščina zaživela, da bi dobili prve pisane besede v njej. Spoznavali so, da je Trubarjev prispevek za Slovence, slovenščino, slovenstvo neprecenljiv. S spoznavanjem posameznih postaj v njegovem življenju so spoznavali čas, v katerem je živel in deloval. Ozaveščali so dejstvo, da je bil to čas velikih družbenih izzivov

med krščanstvom in islamom. Primož Trubar je iskal in znal najti poti za dialog in medsebojno spoštovanje.

Vsi učenci so po ogledu filma sodelovali v pogovoru in v Trubarju prepoznavali osebnost, ki nam je lahko zgled. Neka učenka ga je poimenovala prerok. Zanimivo, kajti Trubarja je za preroka poimenoval tudi dr. Zvone Štrubej, odlični poznavalec njegovega življenja in dela. V govoru ob obletnici njegovega rojstva je zapisal, da je Trubar kot prerok začutil znamenje časa in izbral smer, po kateri je sklenil hoditi, po tej poti pa je želel popeljati tudi narod, ki mu je pripadal, svoje "lube Slovence". V davnem 16. stoletju je Trubar deloval preroško; bil je prvi Evropejec, čeprav kot preganjanec, daleč stran od svojega doma in naroda. Toda deloval je ustvarjalno, s pokončno držo, zavedajoč se svoje samobitnosti, ki jo je hotel razvijati in ohranjati. S svojim ustvarjalnim in preroškim duhom je presegal čas, v katerem je živel in si prizadeval "stati inu obstati", pri tem pa iskal stalne stike z ljudmi, z "brati" na slovanskem jugu, kot je Trubar poimenoval Hrvate, Srbe in druge.

S pouka. Arhiv učiteljice.

Martinovanje, eden najpomembnejših družinskih praznikov na Slovenskem

Tudi martinovanje je vredno poglobljenega spoznavanja. Učenci so se seznanili z izvorom tega najbolj ohranjenega družinskega praznika, z načini praznovanja v zgodovini, z vzroki, zakaj so ga praznovali jeseni, in s tem, kako je bil praznik povezan z življenjem ljudi, ki so nekoč delali na polju, v vinogradu in sadovnjaku ter pasli in gojili živino. Učenci so spoznavali tradicijo praznika v predkrščanskem obdobju in pozneje, vse do današnjih dni.

Vselej s pesmijo na ustih

Martinovanje kot družinski praznik je povezano še z enim slovenskim izročilom – ljudsko pesmijo. Prav zato pouk pogosto začnemo ali končamo s kakšno primerno slovensko ljudsko pesmijo, ki so slovenska duhovna kulturna dediščina. Ne vem, koliko se mladi danes zavedajo, da se je v preteklosti vsak družinski praznik na Slovenskem začel in končal s spontano ljud-

Pri pouku. Arhiv učiteljice.

Življenje na otoku

Otok Cres je največji otok na Jadranu. S kopnim je povezan s trajektoma, ki nekajkrat na dan vozita z otoka Krka in iz Istre. Včasih pa se zgodi, da je plovba zaradi močnih vetrov in neviht nevarna. Takrat se promet ustavi in otoka Cres in Lošinj sta odrezana od sveta. Lošinj je s Cresom povezan s kratkim mostom, saj ju loči le kanal.

Doma sem iz vasi Belej, kjer je včasih živelo toliko ljudi, da so imeli celo svojo šolo. Zdaj je življenje drugačno, precej se jih je zaradi dela izselilo v mesta na otokih in v različne kraje na kopnem, pa tudi na druge celine. Mnogi se vračajo v poletnih mesecih in tu preživljajo svoj prosti čas, saj je morje, ki nas obdaja, še vedno čisto, čudovitih barv, skrivnostno in domače. V naši vasi je otrok malo, zato šolo obiskujemo prva štiri leta v Nerezinah, potem pa v Malem Lošinju, kjer so tudi srednje šole.

Moja mama je na otok prišla iz Kopra in si tu, kot številne druge Slovenke, ustvarila družino. Zelo je povezana s svojo domovino in svojo ljubezen je prenesla tudi na naju s sestro. Z njo od rojstva govoriva slovensko, pripoveduje nama o kulturi, zgodovini, pomembnih ljudeh. Dokler sami nisva znali, nama je brala slovenske pravljice in za vsak 8. februar sva se naučili kako pesmico na pamet in jo po telefonu recitirali svojim v Sloveniji. Pogosto obiskujemo sorodnike, ki so na različnih koncih Slovenije. Najraje hodimo v Koper, kjer živi naša mati, kakor lepo po domače imenujemo babico. Mati je v Koper prišla iz Bovca, kamor nas tudi pogosto vodi pot. Zanimivo je, kako nas življenjska pot zanesi v različne kraje, a vedno v nas ostane trdoživa primorska duša, ki nam ne dovoli, da bi pozabili na svoj materni jezik.

Opazila sem, da se mladi moje generacije, ki imajo mame Slovenke, le redko kdaj pogovarjajo po slovensko. Nekateri se obnašajo, kot da jim je ta jezik tuj, čeprav imajo vsi stike s Slovenijo in tam obiskujejo svoje sorodnike. Morda je taka brezbriznost tudi zato, ker med seboj nismo bolj povezani, ker nimamo društva, kjer bi drug drugega spodbujali. Ko se mama srečuje s preostalimi Slovenkami, je njihov pogovor, razen redkih izjem, vedno v slovenščini. Želim si, da bi tudi moja gene-

sko pesmijo. Vedno se je pelo, pelo se je ob večerih, ob rojstvu, pri krstu, na poroki, pelo se je na njivi ... pelo se je ob vseh priložnostih. Peli so odrasli ljudje in peli so otroci. Slovenska ljudska pesem nosi in skriva v sebi veliko sporočilnost, v sebi skriva dušo človeka in naroda. In prav te jesenske praznike, jesenske navade in običaje so ljudje povezovali z zahvaljevanjem za dobro letino, da bodo lahko preživeli čez zimo, in vse to povežali tudi s petjem.

Ta rdeča nit se ne sme pretrgati.

Dragica Motik, prof., učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine na Reki

racija spoznala, da znanje maternega jezika in spoštovanje kulture svojih prednikov samo bogati človeka.

Letos sem maturirala na lošinjski gimnaziji, za nadaljnji študij pa sem izbrala FDV v Ljubljani, smer mednarodni odnosi. Izbira ni bila težka, saj je to dobra fakulteta, ki mi bo omogočila kakovostno izobrazbo. Poleg tega imam v Ljubljani tudi sorodnike, tako da mi mesto ni tuje. Tudi nekaj otočanov tam študira, poznam pa tudi dekletke z Reke, s katero sva bili na poletni šoli slovenskega jezika in se zdaj obe veseliva študentskih dni.

Iga Jurkota Rebrovič

Ikebana Ksenije Grabusin. Foto: Andrej Križ

Ikebana – živi cvet, razstava Ksenije Grabusin

Ksenija Grabusin s sinom Borisom.
Ksenija Grabusin z revijo Jana iz leta 1973.
Foto: Andrej Križ

Reška rojakinja Ksenija Grabusin, večletna članica KPD Bazovica in ikebanistka z japonsko diplomo (akademija Sogetsu iz Tokia ji je podelila tudi japonsko ime, So Ei), je po štiridesetih letih znova razstavljala v Žalcu, mestu, kjer je odrasla. Ob istem času in v istem prostoru, Savinovem likovnem salonu, je tudi tokrat predstavila svoje mojstrsko oblikovane ikebane. Razstava je bila na ogled v času občinskega praznika, odprl jo je sam župan Žalca Janko Kos, v kulturnem programu pa je nastopila skupina ZaPet. Ob razstavi je izšel lep katalog s fotografijami reškega umetniškega fotografa Luciana Bibulića, ki ga je oblikoval Jože Damjan, besedilo je napisal mag. Branko Metzger Šober, poslovenila pa ga Lidija Koceli z žalskega Zavoda za kulturo, šport in turizem, ustanove, ki je organizirala dogodek.

Ksenija Grabusin je ob pogledu na poln salon in znane obraze kar žarela, saj so bili med obiskovalci tudi gostje, ki so pred štirimi desetletji na pot pospremili njeno prvo žalsko razstavo: akademska slikarka Jelica Žuža, umetnostna zgodovinarica Milena Moškon in revija Jana, ki je takrat in tudi zdaj pisala o razstavi, akademski slikar Rudi Španzel pa je tokrat poslal čestitko. Ksenijo Grabusin je posebej ganilo, ko jo je žalski znanec Eran Sadnik presenetil z vabilom izpred štiridesetih let, ohranjen pa je tudi takratni katalog, za katerega je besedilo napisala Željka Janeković, novinarka reškega dnevnika Novi list. Ksenija Grabusin je vsakega obiskovalca posebej z živahno razlago polna energije neutrudno uvajala v svoje stvaritve in umetnost starodavne tehnike japonske ikebane. Prav zato je razstava, sicer imenovana Ikebana – živi cvet, dobila še naziv "živa razstava". Ikebane so vzbudile precej zanimanja, avtorica pa je za svoje potrpežljivo in domiselno ustvarjanje in vodenje prejela veliko čestitk in laskavih ocen, zapisanih tudi v knjigo vtisov. | Marjana Mirković

So Ei, cvet v rosi
... Z natančnim
rezom škarij odvaja
Ksenija Grabusin
dele neposredne
narave iz okolja, ki
se ga človeška roka
še ni dotaknila. Tako
izrezani ali izolirani
deli narave postanejo
njene besede,
simboli rastlinskega
in življenjskega
ciklusa ter njegove
minljivosti. So kot
drhtljaj, ki ga doživiš
v srečanju z
občutkom neskončne
lepote in njene
minljivosti.

So kot iz cvetov
stkana poezija
čustev in občutkov,
iz katere dihajo
neponovljiva
poetika, svežina in
otroški polet, ki se
srečujejo z izkustveno
bogatom in
edinstvenim doživljanjem
90-letnice
neverjetne duhovne
in življenjske moči.

Iz kataloga, Branko Metzger Šober

16.–17. september

OŠ Borisa Kidriča na obisku na Reki

Vokviru večletnega sodelovanja so na OŠ Pečine gostili skupino 25 učencev zadnjih razredov osnovne šole in petih učiteljev OŠ Borisa Kidriča iz Kidričevega. Gostje so prvi dan preživeli na izletu in obiskali narodni park Plitvice, kjer so jim dobrodošlico izrekli učenci pouka slovenskega jezika na OŠ Pečine, po prihodu na Reko pa je sledilo druženje z vrstniki, ki so jim gostoljubno ponudili tudi namestitve. Program v šoli se je začel s slavnostnim sprejemom v dvorani in prijateljsko nogometno tekmo, zatem pa so si gostje ogledali reški astronomski observatorij in prisluhnili predavanju o njegovem nastanku in zvezdnatem nebu. Ogleda se je udeležila tudi učiteljica slo-

venskega jezika na OŠ Pečine Vida Srdoč, ki je bila tokrat tudi prevajalka. Popoldanske ure in lepo sončno vreme so otroci izkoristili za sprehod po reških ulicah in trgovskem središču Tower na Pečinah. Ravnateljici obeh šol, Alenka Kutnjak in Irena Margan, sta prihodnji obisk napovedali za junija prihodnje leto, ko bodo učenci OŠ Pečine znova obiskali Slovenijo.

Na poti v observatorij.
Arhiv šole.

OŠ Pečine je bila prva osnovna šola na Hrvaškem, kjer se je po osamosvojitvi obeh držav leta 2006 začel pouk slovenščine, ki ga je kot prostovoljno dejavnost poučevala prizadevna ravnateljica Irena Margan, naše gore list. Navezala je stik s pristojnimi slovenskim ministrstvom in zavodom za šolstvo, pouk pa je po treh letih dobil status dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture ter se na podlagi hrvaške manjšinske zakonodaje poučuje po modelu C. Ta predvideva uvrstitev jezika v okvir rednega pouka in obsega do pet ur tedensko. Pouk je vsa leta dobro obiskan, letos je prijavljenih 41 učencev, ki se jim bodo v drugem polletju pridružili še prvošolci, od začetka pa ga vodi učiteljica Vida Srdoč. | Marjana Mirković

20. september. OŠ Dragotina Ketteja, Ilirska Bistrica

50 let šole

Ravnateljica OŠ Pečine Irena Margan in učiteljica slovenskega jezika na tej šoli Vida Srdoč sta se odzvali vabilu prijateljske šole, OŠ Dragotina Ketteja iz Ilirske Bistrice, in se udeležili slovesnosti v počastitev 50. obletnice te bistriške šole. Obisk je bil tudi priložnost za snovanje novih dogovorov.

20.–27. september. Mestna hiša, Reka

Mozaik evropske identitete

Udeležence iz Slovenije.
Foto: Marjana Mirković

Vesjni dvorani mestne hiše so 23. septembra predstavili projekt Mozaik evropske identitete, ki ga v okviru programa Mladi v akciji finančno podpora Evropska komisija.

Mladi v akciji je program Evropske unije za mlade, ki ima namen spodbuditi občutek aktivnega evropskega državljanstva, solidarnosti in sožitja med mladimi, pa tudi mobilnost znotraj in zunaj meja EU, neformalno učenje in medkulturni dialog.

Navzoče udeležence je pozdravil tudi reški župan Vojko Obersnel in skupini 35 mladih iz skupno sedmih držav (Italije, Francije, Portugalske, Poljske, Turčije, Hrvaške in Slovenije) zaželel prijetno bivanje. Enotedensko bivanje na Reki je bilo namenjeno premišljanju o različnih identitetah, udeleženci so tudi predstavili kulturo in zgodovino krajev in držav, od koder prihajajo, obenem pa so spoznavali različne vidike življenja na Reki, njeno zgodovino in dediščino.

Slovenski partner v projektu je KUD Plac iz Metlike, sodelovale pa so Tina Mavrič, Lana Lambergar, Mateja Glušič, Urška Rupnik in Anja Mencinger.

| Marjana Mirković

17. oktober. MK IGK Karlovec

20 let Osrednje knjižnice za Slovence v RH

Mestna knjižnica Ivana Gorana Kovačiča v Karlovcu je leta 1993 postala osrednja knjižnica za slovensko narodno manjšino na Hrvaškem. V državi deluje deset osrednjih knjižnic za narodne manjšin, program pa vključuje nakup knjig v manjšinskem jeziku, zagotovitev uporabe knjižnega in neknjižnega gradiva, tribune in predavanja, razstave in medknjižnično izposajo, ki naj bi storitve zagotovila tudi pripadnikom manjšin zunaj sedeža osrednje knjižnice.

Ob dvajseti obletnici in v počastitev kulturnega sodelovanja s Slovenijo so na slavnostnem praznovanju predstavili tudi priložnostno monografijo, ravnateljica Frida Biščan pa je med drugim poudarila, da je Osrednja knjižnica Slovencev poleg knjižnega fonda tudi kraj srečevanj, kjer potekajo literarni in glasbeni večeri, likovne delavnice in znanstvena srečanja, spomnila pa je tudi na evropski projekt Be-Ri, ki sta ga uspešno izvedli novomeška in karlovska knjižnica.

Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki knjižnice Mirana Jarca iz Novega mesta, ki je, zahvaljujoč se predvsem Jadranki Zupančič, zaslužna za dobro sodelovanje, in slovenski veleposlanik na Hrvaškem Vojko Volk, ki je v nagovoru med drugim

poudaril pomen kulture in pohvalil dobre dvostranske stike na tem področju, zlasti pa med karlovško in novomeško knjižnico. Navzoče je nagovoril tudi predsednik krovne organizacije, Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, Darko Šonc, in poudaril pomen knjižnice za šestnajst delujočih slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem.

V kulturnem programu so nastopili mešani pevski zbor Encijan SKD Istra iz Pula, ki ga vodi Paola Stermotič, ter mlada, nagrajevana harmonikarja karlovske glasbene šole Dorjan Mavrovič in Stjepan Magdić, članica društva Slovenski dom iz Karlovca Marija Mitrovič pa je interpretirala verze iz Sonetnega venca Franceta Prešerna. Več: www.novilist.hr.

| Marjana Mirković

22. oktober–4. december. MMSU, Reka

Prethotapljene antologije

Reški muzej moderne in sodobne umetnosti (MMSU) je nosilec zanimivega mednarodnega projekta z naslovom Prethotapljene antologije, ki govori o tradiciji sive ekonomije. Široko zasnovan projekt obravnava pojav tihotapljenja z najrazličnejših vidikov, posebej tudi kot način preživljanja v Istri, na Tržaškem in Primorskem. Partnerja pri projektu sta mestni muzej iz Idrije in galerija Contemporanea iz Trsta, v njem pa sodelujejo umetniki, zgodovinarji, etnologi, tihotapci in filozofi.

Projekt so napovedali z razstavo, odprto v muzeju in Malem salonu na Korzu, med sodelujočimi umetniki pa so tudi Anja Medved in na poznejši razstavi Primer Janez Janša (14. november–4. december) trije umetniki z imenom Janez Janša (do leta

2007 so se imenovali Emil Hrvatin, Žiga Kariž in Davide Grassi). V Art kinu Croatia pa je potekal tridnevni program dokumentarnih filmov (18.–20. november), med njimi tudi filma Moja meja avtoric Nadje Velušček in Anje Medved. V okviru projekta je bil organiziran tudi simpozij, na katerem so se predstavili tudi slovenski avtorji (Dragica Čeč, Franc Trček, Simona Sušec, Ksenija Šabec, Mira Hodnik in Petra Jurjavčič), prispevki pa bodo objavljeni v katalogu, ki bo izšel ob koncu projekta januarja 2015.

Marjana Mirković

Projekt je predstavila Sabina Salamon.
Foto: Marjana Mirković

25. oktober. SKGZ, Trst

Obnoviti SLOMAK

Na pobudo Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ene izmed krovnih organizacij rojakov v Italiji, je v Trstu potekala okrogla miza z naslovom Slovenci v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem: vizija prisotnosti. Tema je bila tudi povezovanje krovnih organizacij, ki je pred leti že potekalo v okviru koordinacije SLOMAK in ki bi jo, kot so tokrat soglašali vsi sodelujoči, vsekakor veljalo obnoviti in skupaj premišljati o delovanju v prihodnje. Med vodilnimi predstavniki krovnih organizacij iz vseh štirih držav se je srečanja udeležil in omenjeno pobudo podprl tudi predsednik krovne organizacije slovenskih društev na Hrvaškem, Darko Šonc. Marjana Mirković

september – november

Svet za narodne manjšine RH

Svet za narodne manjšine (SNM) RH je na seji 26. septembra tudi opozoril na še vedno prenizko zastopanost vsebin, namenjenih narodnim manjšinam v programu hrvaškega radia in televizije, kar ni v skladu z Evropsko listino o regionalnih ali manjšinskih jezikih. Manjšinska dejavnost ni del rednega programa, način poročanja je neprimeren, primanjkuje novinarjev in niso ustrezno podkovani, kar se je pokazalo pri poročanju o nasprotovanju dvojezičnosti v Vukovarju. Nezadostna je tudi minutaža, ki je v radijskih vsebinah le 1,47 %, v televizijskih pa komaj 0,60% celotnega programa na leto, kar je daleč pod predpisano številko 7,67%, ki ustreza deležu pripadnikov narodnih manjšin.

SNM je skupaj s fakultetama za politične vede univerz v Zagrebu in Beogradu, Istrsko županijo in občino Medulin podpisnik Okvirnega sporazuma o dvostranskem in regijskem sodelovanju na področju varstva človekovih pravic in pravic narodnih manjšin (16. oktobra). Gre za sodelovanje pri evropskih projektih, kot svoja predstavnika pa je v skupno telo, pristojno za pripravo programov na seji 14. novembra poleg predsednika dr. Aleksandra Tolnauerja imenoval še Darka Šonca. Vir: www.nacionalne.manjine.info Marjana Mirković

IN MEMORIAM Edo Stojčič

Reški dnevnik Novi list je 29. septembra objavil novico o smrti dolgoletnega novinarja in književnika Eda Stojčiča, ki je po težki bolezni preminil v 61. letu starosti.

V Novem listu, v okviru katerega je uspešno utemeljil tudi regijski oglasnik Butiga, je Edo Stojčič, z diplomom iz ekonomije, delal od leta 1979, pred letom dni se je upokojil, v svoji bogati in pestri karieri pa je bil pobudnik več projektov, med drugim glasila Moje mesto, ter izdal več knjig z duhovito in satirično družbenokritično vsebino iz vsakdanjega življenja.

Nekatere izmed njih so postale podlaga za odrska dela in tako se je začelo tudi odlično sodelovanje z dramsko skupino KPD Bazovica, plod katerega so bile predstave, kot sta priljubljena komedija Antraks (2002) in enodejanka Ženskice na trosedu (2007), za uprizoritev na odru društva pa je Edo Stojčič priredil tudi besedilo neznanega avtorja z naslovom Ženska mojih sanj (2004). Vse predstave je režiral Alojz Usenik, ki je poudaril zelo dobro sodelovanje z Edom Stojčičem in njegov pomembni prispevek k obogatitvi dejavnosti dramske skupine KPD Bazovica in društva nasplah. Marjana Mirković

Rahlo svitanje na koncu predora

Ko bo ta kolumna zagledala luč sveta v Sopotjih, bomo že v decembru, mesecu, ki se ga je v zadnjih letih v Sloveniji prijelo ime "veseli december". Bliža se torej konec leta, ko so na sporedu praznovanja in veseljačenja, predvsem za najmlajše, pa tudi za manj mlade. Od sv. Miklavža in Božička do še vedno živega in živahnega dedka Mraza. S kakšnimi občutki pričakujemo onkraj Snežnika leto 2014?

Najbolje bi bilo zapisati, da z mešanimi, saj se politično prizorišče in z njim razpoloženje ljudi spreminja tako rekoč iz dneva v dan. Vse skupaj, vsaj za nas navadne ljudi, poteka po sistemu vroče-hladno. Denimo, na začetku novembra, torej dober mesec pred decembrskimi Sopotji, nam je Bruselj poslal črnogledo sporočilo, ki je na naslovni strani osrednjega slovenskega dnevnika Delo prestrašilo državljane. Takšnih in podobnih

sporočil in priporočil EU ter njenih ustanov smo, tako kot vi na Hrvaškem, dnevno deležni tudi v Sloveniji.

In kako vse to depresivno sporočanje vpliva na ljudi? Komentator je v Delu naslovil svojo kolumno *Splošna apatija* in v tekstu podčrtal, da vladajo med ljudmi nezadovoljstvo, razočaranje, brezup, kar o razpoloženju javnosti sporočajo javnomnenjske ankete. Verjetno boste dejali, da to ni nič novega, saj so tudi pri vas na Hrvaškem po vsej verjetnosti ljudje podobno razpoloženi.

Sicer pa se je zgodilo, kot sem napovedal v zadnjem oglašanju za Sopotja: vroče po-

letje se je prevesilo v vročo politično jesen. Koalicijska vlada premierke Alenke Bratušek je napovedala in kljub "stisnjenim zobem" nekaterih koalicijskih poslancev, predvsem iz vrst upokojske stranke, sprejela zakon o davku na nepremičnine. Doslej smo v Sloveniji plačevali v občinske proračune tako imenovano nadomestilo za stavbna zemljišča. Nekakšen davek na posest, ki je bil precej zmeren in nam ga je nekako uspelo poravnati.

Po novem davku pa bomo veliko bolj obremenjeni na vsakršno posest nepremičnin, na hiše, stanovanja, počitniške objekte, zemljišča itd., kar je v opoziciji, pa tudi med gospodarstveniki, kmeti in obrtniki, vzbudilo velik odpor. Akcija zbiranja podpisov proti davku je v nekaj dneh prinesla kakih 75.000 podpisov proti. Nasprotniki zakona grozijo z državljansko nepokorščino in ustavno presojo.

Obenem s sprejetjem tega zakona v državnem zboru so poslanci z zadostno večino potrdili tudi državni proračun za prihodnji dve leti, kar je vsekakor dober znak kolikor toliko stabilnega stanja v vladajoči koaliciji. Vendar je trenutna politična stabilnost le matematični pojem, realnost pa je precej bolj zapletena, kot je zapisala znana notranjepolitična komentatorka v Delu. Nova klobuta je prišla iz evropskega parlamenta, od koder je najmočnejša strankarska skupina ljudskih oziroma krščanskih strank razmere v Sloveniji ocenila za skrb vzbujajoče. Najbolj pa je večji del javnosti zmotilo, da so evropski konservativci podvo-

mili o verodostojnosti sodne, sicer še ne pravnomočne obsodbe Janeza Janše v zadevi štirikolesnikov Patria. Tako evropska levica in liberalni tabor kot del domače javnosti šteje to pismo za pritisk na slovensko sodstvo.

Še en sporen dogodek je novembra zavzel slovenski politični prostor in tako spet načel načelno dobre sosedske odnose med Slovenijo in Hrvaško. Gre za obnovo sodnih postopkov proti Ljubljanski banki, ki so se začeli na županijskem sodišču v Zagrebu. O tem novem zapletu nisem v hrvaških sredstvih javnega obveščanja našel kaj veliko komentarjev. Celo reški Novi list, ki je navadno zelo kritičen do slovenskega ravnanja v medsebojnih odnosih, je temu sporu posvetil malo pozornosti.

Drugačni odzivi pa so bili v Sloveniji, kjer je mnenje, da je bil memorandum na Otočcu, ki sta ga podpisala hrvaški premier Zoran Milanović in tedanji predsednik slovenske vlade Janez Janša, nekakšna magna carta zamrznitve tožb hrvaških sodišč, češ da gre v tem primeru za vprašanje sukcesije. Zato ne preseneča velik naslov v enem od slovenskih časopisov: Memorandum z Otočca s hrvaško figo v žepu.

Tako bi lahko nizali naše in vaše težave v medsebojnih odnosih, toda vrnimo se k naslovu te kolumne o rahlem svitanju na koncu predora. V naših obmejnih krajih na Ilirskobistriškem se v zadnjem času vse bolj oglašajo klici: "Ribe, ribe...!" kvarnerskih ribičev, ki prihajajo k nam s svojim ulovom sveže ribe, tako kot v časih skupne države. V Bistrici je odprta ribarnica z imenom Moščenička Draga z ribami iz Kvarnerja. Tudi bistriški kmetje se pojavljajo čez mejo, ki je čedalje bolj prepuščena, brez nepotrebnih policijskih kontrol. Nekaj se le premika.

V zadnjih dneh smo nekoliko bolj optimistični tudi v odnosu do EU, saj je Evropska komisija po dolgem času izrekla nekaj pohval gospodarskim in drugim potezam naše vlade. Morebiti pa se je v predoru vendarle nekoliko zasvetilo. Ali pač ne in gre le za nekakšno politično fata morgano.

Pustimo se presenetiti in se imejmo v prihodnjem letu lepo, kaj lepo, veliko lepše kot letos. **■ Tomo Šajn**

Tomo Šajn.
Foto: Dragica Jakšetič

Loredana Jurkovič: *Mi smo otroci Bazovice*

Med najaktivnejšimi člani društva, Mzvestimi od prvih let delovanja, je tudi Loredana Jurkovič, rojena Zidar. Starši, doma iz vasi na Bistriškem – mati Pavla z Janeževega Brda pri Premu in oče Anton iz Topolca –, so se z Loredanino sestro Lili na Reko priselili leta 1938, potem ko je poleg matere, ki je delala pri neki reški družini, delo v rafineriji našel še oče. Loredana se je rodila na Reki (Fiume), odrasla v ulici Via Locatello, danes Giuseppe Duella, in ko je leta 1947 začela hoditi v šolo na reških Podmurvicah, je imela težave z jezikom: *"Doma smo govorili slovensko, na ulici italijansko, tako da je bila hrvaščina zame nov jezik. Ko je bil na OŠ Matteotti odprt slovenski oddelek, so me starši vpisali v četrti razred, učila me je Božidara Božič. Še danes sva obe veseli srečanja in vselej malo poklepetava; ostala mi je v res lepem spominu, priljubljena pa je bila tudi kot poznejša profesorica Hero na elektrotehnični šoli. Najbolj sem si zapomnila obisk na ladji Slovenija, saj je bil za vse nas to velik dogodek,"* se spominja in dodaja, da je peti razred nadaljevala v hrvaški šoli. Obžaluje, da je bil slovenski oddelek namenjen zgolj nižjim razredom, saj je bilo na Reki takrat veliko Slovencev: *"Ljudje so se zbirali, poznali so se iz službe ali sosesčine, povsod si slišal slovensko govorico."* Spominja se, da je prihajala na prva srečanja društva, ko so ta potekala še v stanovanjskih prostorih na Potoku. Oče je bil od začetka član zбора, mati je pomagala pri raznih delih, nekaj časa sta imela v najemu tudi bife, Loredana pa je *'kelnarila'*. *V Slovenskem domu so se redno zbirale cele družine, hodilo se je na izlete s kamionom, pomagalo pri prostovoljnem delu in spotoma kaj zapelo. Otroci smo peli, se igrali, pričakovali dedka Mraza, gledali razne nastope in nasploh tam preživljali veliko prostega časa. Bila sem v igralski skupini in pela v pionirskem zboru, ki ga je vodila Aurelija Lesjak. Iz prvih let se spominjam še Dragice Troha oziroma Rizman, pa Zdenke Jelovčan in sestre Meri, žal že pokojne, in Gabrijele Kuss."* Pri šestnajstih letih se je vključila v dramsko skupino, vodila jo je Emica Poljanec, ki je tudi režirala. *"Ob koncu petdesetih let sem bila prva Rošlinka v društvu,"* se pohvali in smeje se dodaja:

"Vedno sem rada igrala, toda v mladih letih sem dobivala vloge najstarejših, verjetno zato, ker sem bila bolj resna, in tako sem kot najmlajša članica nosila periko in nastopala kot mati in podobno. Dramski skupini in zboru sem ostala zvesta ves čas sodelovanja v društvu."

Po srednji gradbeni šoli na Sušaku, smer arhitektura, se je kot odličnjakinja vpisala na fakulteto za arhitekturo v Ljubljani, vendar se je po mesecu dni zaradi bolezni vrnila na Reko, se kmalu zaposlila v podjetju Rijeka projekt in tam po 31 letih dočkala tudi pokojnino. Dejavnost v društvu je zaradi družinskih obveznosti in dveh otrok za nekaj let opustila, vrnila pa se je, ko je hčerko Sandi pri osmih letih prišla vpisat na folkloro. Pri tem dodaja, da jo posebej veseli, ker sta slovenske urice, ki jih je za najmlajše pred leti v društvu vodila Jasna Zazijal Marušič, obiskovala tudi oba vnuka, David in Arian.

V prvi predstavi, ko se je leta 1984 na povabilo takratne tajnice Bože Grlica tako znova vključila v zbor in dramsko skupino, je dobila vlogo Šternfeldovke v Županovi Micki. Spominja se, da je Miciko igrala pokojna Gabrijela Babič, nastopali pa so še Vitomir Vitaz, Milan in Bojan Grlica, Igor Vignjevič in Alojz Usenik, ki je bil tudi režiser. Omenja predstave, kot so Lepa naša dolina, Mati, Eros v offu, Polnočni vlom, Glej, kako lepo se začenja dan (zanjo sta s soigralcem Aloj-

zem Usenikom leta 1991 dobila plaketo in zlato Linhartovo značko), Polnočni vlom (s to predstavo je dramska skupina v vojnem času leta 1992 gostovala tudi na prvi črti fronte), Eros v offu, Piknik s tvojo ženo (zelo priljubljena komedija, v kateri je igrala v skoraj sto uprizoritvah, napovedana pa je nova, na odru Lojzovega teatra v Krvavi Peči prihodnje poltje), Antraks, Ženske na trosedu, Romeo in Julija (pa še kaj), in zadnja, Zaigrani Kishon. Z dramsko skupino je nastopala na gostovanjih in festivalih ter drugih prireditvah po Hrvaškem, v Sloveniji in Italiji.

Loredana Jurkovič je več kot dve desetletji tudi članica vodstva društva, z dolžnostjo, ki bi jo po njenih besedah veljalo predati mlajšim, od vzpostavitve manjšinske samouprave leta 2003 pa sodeluje tudi v obeh slovenskih manjšinskih svetih, na mestni in županijski ravni.

Veliko časa, veliko truda in prizadevanja je vtkanega v dejavnost KPD Bazovica, pravi in si želi, da bi v zboru in ob dirigentu Zoranu Badjuku, ki je priljubljen in ga zelo spoštuje, lahko pela, dokler ji bodo leta in zdravje dopuščali. *"Za zdaj si ne morem predstavljati, da ne bi več hodila v društvo. Nastala bi ogromna praznina, saj mi druženje v Slovenskem domu veliko pomeni; to je moj drugi dom, tu sem odrasla in ostala mu bom zvesta, dokler bo šlo. Mi smo otroci Bazovice."*

Marjana Mirkovič

Loredana Jurkovič. Foto: Marjana Mirkovič

Pravljčna deželica, jesen v Julijcih. Foto: Anita Hromin

